

ERDÉLYI GAZDA

XXXIX. ÉVFOLYAM

KOLOZSVÁR. 1907. Deczember 8.

49. SZÁM.

RÜHNE E.

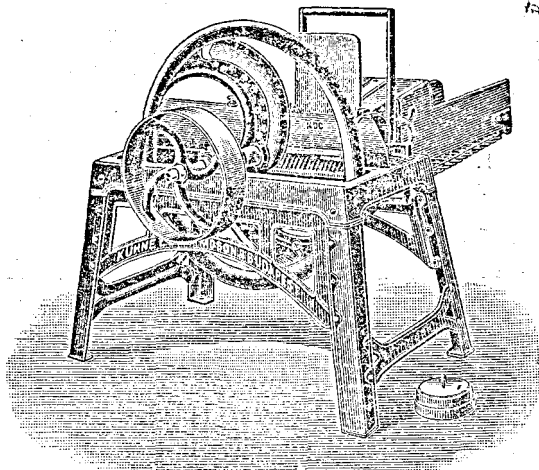
hazánk legrégibb mezőgazdasági gépgyára

Mosonban

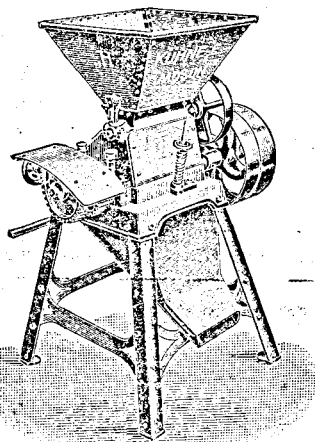
elismert gendos kivitelben szállit:

szeckavágógépeket,
répavágókat, darálókat,
takarmányfüllesztőket,
**„TORNADO“ kukoricaszár-
tépőket, MORZSOLÓKAT,**
burgonyacsógépeket, teljes ta-
karmánykamra-berendezéseket

FÓRAKTÁR: BUDAPEST,
VI. ker., Váci-körut 57a. sz.
**FIÓKRAKTÁR: DEBRECZEN és
TEMESVÁR.**

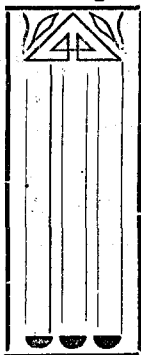
1672

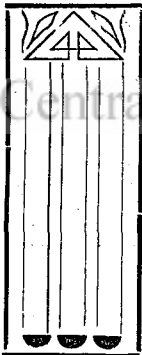
Drössler Károly

cs. és kir. szab. gazdasági gépgyár

Budapest, VI., Váci-körut 59. Gyár: Pozsony.

Magánjárákat, Gőzmozgonyokat, Cséplőgépeket, úgy gőzmozgonyokhoz mint benzinkomobilokhoz, Szalmakazalókat, Gőzokéket, Vetőgépeket, Burgonyakiemelő gépeket és mindenféle egyéb gazdasági gépet szállit a legtokeletesebb és szilárd szerkezettel, kedvező árak és fizetési feltételek mellett.

Árajánlatok és költségvetések kívánatra díjmentesen küldetnek. Képviselek jutányos feltételek mellett felvétetnek.

1884

Muraközi nóri fajlovak (hidegvérűek).

A t. cz. földbirtokosok, uradalmak és mezőgazdák szives figyelmébe ajánlom magamat a valódi

muraközi nóri fajlovak,

u. m.: igás, anyakanczák, tenyészcsikók és apamének vételénél, melyet én az első kézből direkt a paraszt tenyésztőtől bárkinek igen szolid feltételek mellett segédkezem beszerezni. Elsőrendű referenciák. Vásárok jegyzékével készséggel és Hoffmann Lipót lóvásárló ügynök. Csáktornya (Muraköz).

— Birtokosoktól és uradalmaktól számos elismerés. —

Elválasztott csikókat rendkívül olcsó árban beszerezhetem

— Kancza vagy mén darabja 100—130 forint. —

2042

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap

Alapítványok a kormány hozzájárulásával	1,970.340.— K.
Partalékok	764.760.16 „
Összesen:	2,735.104.16 „

1901. évi fölösleg	90.349.— K.
1902. „	59.782.26 „
1903. „	109.331.73 „
1904. „	72.438.23 „
1905. „	61.730.60 „
1906. „	39.243.65 „

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok diárányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kapta.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2—2½%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5—10 évre adták fel biztosítást 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomtatvánnyal és félvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1013

az igazgatóság.

**LOKOMOBILOK, GŐZCSÉPLŐGÉPEK, BENZINMOTOROK,
ARATÓGÉPEK, TALAJMIVELŐ ESZKÖZÖK,
TELJES MALOMBERENDEZÉSEK, STB. STB.**

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEYZÉKET ÉS KÖLTSEGVETÉST.

MAGYAR KERESKEDELMi RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYARANAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST

A Hunyadmegyei

Első Gőzeke-Vállalat

elvállal két mozdonyu Fowler-féle 20 lóerejű gőzeke garniturájával tavaszi és őszi bérszántást, ugyszintén rigolozást.

Szerződés kötés esetén szántató kivánságára jó minőségű kőszénről vállalkozók gondoskodnak — évi kötésükből átengednek.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

Barcsay Andor dr. országgyűlési képviselő,
Budapest, Országház.

1934

DUNKY FIVÉREK

CS. ÉS. KIR. UDVARI FÉNYKÉPÉSZEK

ajánlják a mai kor igényeinek megfelelően berendezett műtermüket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe.

Műtermeik vannak:

Kolozsvár, Miskolc,
Mátyás király-tér 10. Városház-tár 20.
Dés, S.-A.-Ujhely,
Felsősetátér. Főter 9.
1729 **Sárospatak,**
Kossuth Lajos-u. 70.

FISCHER és TSA NAGYENYED
FA- és SZŐLŐISKOLÁK

150.000 Gyümölcsfa csemete,
1.000.000 Gyümölcsfa-alany,
1.000.000 Élő sövény csemete
sétányfák, diszcseryék, tülevelű-
fák, rózsák stb.

1.000.000 szőlőoltvány. Euro-
pai és amerikai sima és gyö-
keres vessző.
Különlegesség: Csemegeszőlő-
oltványok.

12) kat. hold
mívelési
terület.

30.000
Kiváló szép
besztercei és boszniai
szilvafa csemete.

Árjegyzék
Ingyen.

1935

Hirdetéseket
jutányos ár-
ban felvesz
a lap kiadó-
hivatala.

Gróf Haller Jenő *küküllővári*
gazdaságában 1908. január
— hó 1-én egy nőtlen —

gazdasági irnok

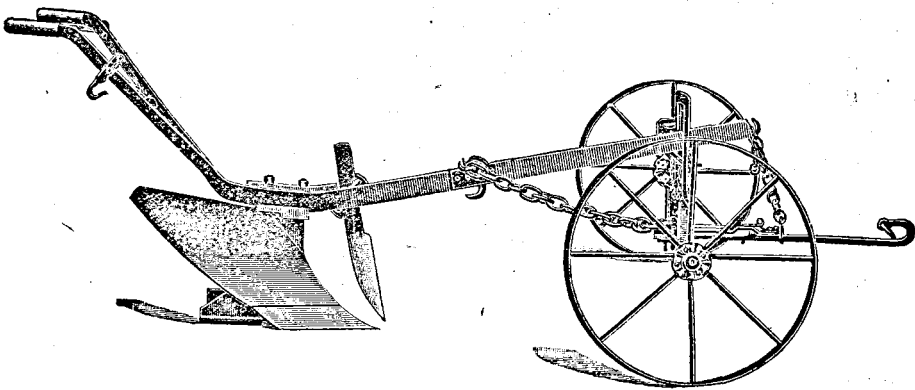
nyer alkalmazást.

Pályázhatnak gazdasági akadémiát,
vagy tanintézetet végzett egyének,
kik a magyar nyelvet szóban és
írásban, — a románt pedig szóban
tökéletesen bírják. Javadalmazás évi
480 kor., teljes ellátás, szoba,
fűtés, világítás.

Pályázatok: **Gróf Haller Janóhoz**
Küküllővárra czimzendők.

2044

Minden gazda a saját érdekében cselekszik, ha a hirneves és csakis eredeti

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND

BÄCHER-féle acél-ekéket és tégely-acél eketesteket

vásárolja. — A BÄCHER-féle ekék s eketestek kigazdák számára is készülnek és könnyű súly, biztosjárás tartósság tekintetében minden más gyártmányt fölmúlnak és munkateljesítés tekintetében kiválnak.

Az ekefejek törhetetlen acélból készülnek, melyekért 5-öt évi szavatosságot vállalok.

Bächer Rudolf

kizárólagos ekegyárának raktára.

Budapest, VI. ker., Nagymező-utca 68. szám.

Árjegyzéket és árajánlatot készséggel ingyen küldök.

A MELICHAR-féle császári és királyi szabadalmazott

„UNIKUM DRILL“ sorvetőgép

nyí gyártmány között az első helyet foglalja el. Erről tanuskodik azon körülmény, hogy az utóbbi 10 évben 30,000-nél több ilyen gép adatott el.

MELICHAR FERENCZ

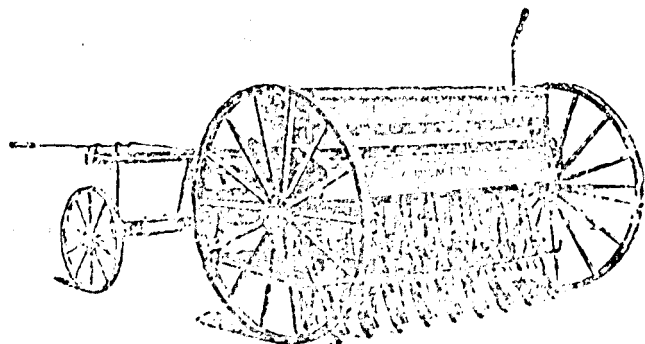
csász. és királyi szabadalmazott vetőgép-gyárának raktára.

Magyarországi vezérképviselő:

Szücs Zsigmond

BUDAPEST, VI. ker., Nagymező-utca 68-ik szám. 1910

Ábrás leírással és árjegyzékkel kívánatra ingyen szolgál.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
LŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASISZTI EGYESÜLET ÉS AZ
ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-U. 2. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMENY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:	
Szemle.	651
A fák kiültetése és gondozása.	653
A Mezőség vízhiányának orvoslása. Papp Károly és Pászár István.	653
Rövidebb szakközlemények.	
A bor minősége. — A nyulragás elleni védekezés. — A növendékmarha vízszükséglete. — A gyümölcsfák csomagolása.	656
Irodalmi szemle:	
Magyar gazdák a német földről.	656
Egyleti élet:	
Meghívó. — A juhturó hamisítása ellen. — Mezei munka és fegyvergyakorlat.	657
Égyes közlemények.	
A gabonavetések állása hazánkban. — Darányi mezőgazdasági statisztikája. — Mezőgazdasági munkásközvetítő Finnében — A ragados száj- és körömfájás csökkenése.	657
Írások	

Szemle.

A kivándorlás és visszavándorlás kérdése
foglalkoztatja most nagymértékben a társadalomtudósok és közgazdászok elméjét. Kezd elfogyni az amerikai kolbászkerítés és kezdenek visszamenekülni a kibolondított magyarok. Az eldoradó, a meseszerű tulfelődés — úgy látszik — magában hordta a romlás csiráját és most százezrével maradnak munka és kenyér nélkül a tengeren túli munkások. A kolosszális méretű gyári vállalatok az utóbbi időkben kétes értékű utalványokkal fizetik rabszolgáikat s azok inkább haza jönnek nyomorogni, mint hogy ingyen dolgozzanak.

Mi lesz ezekkel! Ki ad — pláne most télen — százezer embernek itthon hajlékot és kétszázezer kéznek munkát! Oh, jöjjetek elő most, ti népvezérek, szegény kisemberek szocialista agitátorai, akik a mezőn százezekkel tudjátok letétni a kaszát, a fővárosban pedig terrorizáljátok a burzsoa parlamentet, jöjjetek most ki segítő nagy eszméikkel, álljatok oda a fiúmei perronra és rakpartra és adjatok hasznos, jó tanácsot a szegény megcsalatott népnek, amely hazáját a ti izgatásaitok folytán hagyta el s amely most, ime, keres titeket, hogy szorultságában reátok támaszkodhassék.

Ti azonban ilyenkor mély hallgatásba merültök s legfennebb a három miniszternek jó akaratu és buzgó segítő akcióját igyekeztek diszkreditálni.

A pénzkrisis, a magas kamat, a waggon hiány és még sok egyéb ilyesmi az itthoni magyart is eléggé molesztálják. A nagyközönség egészen el van foglalva a maga bajával, nem ér rá arra, hogy a tengerentúlról visszahömpölygő ár veszélyeit mérlegelje,

A gazdaközönség, amely eddig is mindig a legutolsó sorban állott ott, ahol a hitelt mérték, a közel jövőben a legsúlyosabb válságoknak néz elébe. Hitelét megszorítják, felmondják. Pénzt még terményeiből is alig tud csinálni, dacára a jó áraknak, mert nem tud szállítani. Eladott termését nem a magtárban és a feladó állomáson veszi át és fizeti ki a kereskedő, hanem a

vevő állomásán, tőle több száz kilometer távolságra s ekkora távolságig és heteken át kénytelen terménye árát kihitelezni egy-egy tisztán hitelből és bizalomból élőködő kis és bizonytalan existenciájú szenzálnak! Kitűnő, jó gazdákat tudunk, akik remegve várják, hogy eladott termésüket vajjon el tudják-e valaha szállítani. Mások a már nagy nehezen elszállított áruik árát várják a budapesti nagy cégek jóindulatától.

Az őszi időjárás, a vetések mennyisége és állapota ezen közben a legrosszabb jövő évi kilátásokat nyújtják. A száraz ősz megakadályozta a vetést. Az őszei nedves hideg gátolja a növények csírázását, fejlődését. Nem kell már most még csak egy kis néhány heti hó nélküli fagyos hideg s vége az egész jövő évi aratásnak!

Az élelmi szerek drágasága ellen panaszol a városok lakossága. A hus, a tojás, a tej, liszt, vetemény stb. magas ára tárgyában ankettezik minden előljáróság és minden iparkamara. Csodálatos, hogy majd mindenütt a gazdáknak látják a hibát. Többet kell termelni és olcsóbban! Ezt hangoztatják lépten nyomon. Azt azonban nem veszik tudomásul, hogy a gazda termelése évről-évre drágul, hogy a termelő tényleg nem kap produktumáért oly magas árat, amely a fogyasztók által fizetett árakkal arányban állana.

Sehogy sem akarják észre venni, hogy a termelő és fogyasztó közé ékelődött közvetítő kereskedelem ma már hallatlan mértékben elfajult s — nagy szabadossága révén — tetszése szerint sarcolja meg úgy a termelőt, mint a fogyasztót.

Az élelmiszerek drágulásának két nagy oka van. Egyik, a természetes ok: a termelés fokozatos drágulásában található fel. A másik, a mesterséges ok: a közvetítő kereskedelem veszélyes irányu fellendülése és minden ellenőrzés és szabályozás nélküli operációjában leli magyarzatát.

Tessék a majdnem teljesen improduktív közvetítő kereskedelmet kellően megrendszabályozni és mindjárt esni fog az élelmiszerek ára 10—30 százalékkal, anél-

Természettől arankamentes lóhere és luczernamagért

100 kilónkint 10 koronával magasabb árt fizetek a legmagasabb napi árnál.

Az átvétel és fizetés a termelő állomásán történik.

Természettől arankamentes a heremag, ha az illető területen aranka nem mutatkozott, vagy csak csekély mértékben és azonnal irtották. A t. gazdák, kik eladó lóheremaggal vagy luczernával rendelkeznek, szíveskedjenek a lentjegyzett céghez mintát küldeni és a mennyiséget közölni.

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udv. magkereskedése.

== BUDAPEST. ==

1002

Veszünk **Luczernamagot**, Arankamentes és nagyarankamentes **Lóheremagot** a legmagasabb árakon.

Lóheremagból kérünk 5 kilós
== mintát utánvétel mellett. ==

MAGYAR MEZOGAZDÁK SZÖVETKEZETE
Budapest, V. Alkotmány-u. 31.

kül, hogy a termelők ebből kárt szenvednének.

*

A takarmányokra szállítási kedvezményt adott az idénre is a kereskedelemügyi miniszter, ami kitesz 15%-ot a vasuti szállítási díjából. A gazdák örvendenek is ennek, meg nem is. A dolog ugyanis úgy áll, hogy ezt a 15%-ot majdnem minden egyes esetben, részben vagy egészben, az élelmes kereskedelem tartja meg magának. Azt már, miután tudnak róla, tisztességgel hozzászámítják az ők áraikhoz. Mert gazda gazdától csak a legkritkább esetben vesz szénát, szalmát, gabonát és abraktakarmányt.

Talán jobb lenne az ilyen fajta segítséget valami más formában adni a gazdának s mindenestre felesleges azt a nagy nyilvánosság tudomására hozni. Sokkal többet érne például, ha ősszel csak kilátásba helyezne a kormány ilyen akciót s aztán tavasszal az egyes gazdáknak az általuk kapott szállítványok megőrzött vasuti szállítólevelei után térítené vissza a 15 százalékokat!

A forma változnék, a lényeg ugyanaz maradna, de a hatás egészen más lenne.

*

A mezőgazdasági termények és termékek (Élelmi cikkek) hamisításának tilalmáról szóló 1895. évi XLVI. t. c. újjáalakítása — úgy látszik — égető szükségét képez. A mezőgazdasági produktumok hamisítása olyan arányokat öltött már, hogy az idézett törvény, végrehajtási rendeletével együtt sem nyújt elég védelmet azok ellen. A hamisítás konstatálására nincs elég bázisunk s a megtorló rendelkezések is igen gyengék. Lapunk más rovatában talál az olvasó vonatkozó példát.

*

Az 1895. évi XLVIII. t. c.-ben engedélyezett 102 millió korona *folyamszabályozási befektetés* utolsó részletei kerülnek most sorra.

Nekünk, erdélyrészeknek, akiknek leginkább kellene egy kis olcsó vízi út, csupán a Marosnak Piskiig való hajózhatóvá tétele jut.

Megelőz ellenben minket: a Dráva, a Száva, a Kulpa, Morva, Vág, Temes és a Mura folyók szabályozása. Vagyis horvát, szerb és tót testvéreink és gazdatársaink fogják kapni a nagyobb előnyöket. Erdély pedig szállít majd hajón csupán Hunyadmegyéből, a mely tudvalevőleg a legnagyobb vármegegyénk!...

Ej, ej! Talán segitenénk egy kicsit ezen az állapoton. A terveken még lehet változtatni. Egyáltalán nem tartanók ördögségnek, ha pl. a Marost Ludasig járhatóvá akarnók

tenni. S mekkora haszna lenne ebből teszem: a mezőségi szegény gazdáknak! Szállítási díj különbözetben az évi adójukat adhatnók nekik vissza!...

*

A népszerű téli előadások és tanfolyamok rendeztetését tovább folytatja az idén is Darányi miniszter. Nem dicsérhetjük őt ezért eléggé. Ez az akció amilyen új, olyan nagy eredményekkel járt. Tessék csak szétnézni a falvakban és azok határain! A haladás igazán szemmel látható.

Csak azóta észlelhetünk kézzelfogható haladást a kisgazdák nagytömegénél, amióta — a nyomtatott betű előtt — élőszóval igyekszünk a legelső rétegek szívéhez és elméjéhez hozzáférközni.

*

Mezei munka és hadgyakorlati foglalkozás újabban mind kevésbé fognak egymás terhére lenni. Eljutottunk végre odáig, hogy maguk a katonai vezető körök kezdenek már érdeklődni aziránt, hogy mikor is ér reá leginkább a föld népe katonásdit játszani és mikor volna célszerű a sürgős munkák miatt a katonáknak egy pár heti vakációt adni.

Az E. G. E. erre vonatkozó véleményét, a XII. hadtest parancsnokságának egyenes felszólítására, nem régiben adta meg, amint az lapunk más helyén olvasható.

*

Az erdélyi hazarész mezőgazdasága mai állapotának, haladottságának és egész képének megörökítését célzó indítványt fogadott el az E. G. E. ez évi egyik nyári ülésében.

Az eszme legközelebb kivételre kerül, valószínűleg egy hatalmas könyv képében, amely magában foglalná számos nagy, közép és kis erdélyi birtoknak minden irányu leírását és ismertetését, írásban és képekben is.

A részletes tervezet legközelebbi ülés elé kerül.

A fák kiültetése és gondozása.*

A faiskolában nevelt fák kiültetése állandó helyükre kétféle időben és módon történhetik. Lazább összetételű, melegebb égélj alatt lévő talajokon a nedvkeringés megszünte után, ősszel; kötöttebb-hidegebb vidéki talajokon a nedvkeringés megindulása előtt, tavasszal ültetjük el a fákat. Mély rétegű, normális nedvességi viszonyú földön beásott gödrökre; sekély rétegű, nedves, mocsaras talajon pedig felhalmozott gombokra ültetjük a gyümölcsfákat.

Az őszi ültetésnél még a nyár folyamán a tavaszi ültetésnél pedig még ősszel készítjük el a fák gödreit, hogy azok talaja az idők bontó ereje által az ültetésig jól beérhessék.

A gyümölcsfák egymástól távol a félmagas törzsű alma, körte és cseresznyénél a a fajta és talajminőség szerint 7—9 m., a

* Mutatvány Szecsey István és Szabó Mihály szerzőknek most megjelent „Gazdaságtan” című könyvéből.

magas törzsűeknél 10—14 méter. Gula alak és törpe fák, őszi barack, birs, lasponya. mogyoró 3—4 m., magas törzsű meggy, szilva, kajszinbarack és mandola 7—9 m., dió és gesztenye 14—18 m., a bogyarok pedig 12—14 méter távolságban ültethetők egymástól. Több soros gyümölcsösöknél vagy 3 as, vagy 4-es kötésben ültetjük a fákat.

Ha esetleg nemcsak a saját faiskolánkban nevelt fák, hanem máshonnan vett csemeték kiültetéséről is szó volna, az esetben ép, erős csemetéket használjunk az ültetéshez s lehetőleg olyan vidék és talajról valókat, mint ahova mi akarjuk őket tenni.

Az ültető gödrök kiásása tehát mindig az ültetés előtt pár hónappal történjen és pedig olyképen, hogy kijelölünk a megfelelő helyen egy 120—150 cm. átmérőjű kerek vagy négyszögletes kerületet s az ebből egy ásonyomnyira kiszedett felső földet a gödör jobb. a további mélységig kiemelt vad földet pedig (70 cm. mélységig) a bal oldalára tegyük. Hagyjuk azután a gödröt az ültetés fogantatásáig szabadon, hogy azt a természet kellőképen meggyurhassa.

A gombültetésnél a megjelölt pontba egy karót ütünk s ettől zsinorral egy 2 méteres kört jelölve meg, a körön belül levő földet 20—40 cm. mélyen fölássuk, az ültetendő fát a karóhoz tesszük. A körön kívül eső rész porhanyó feltalaját már most mindaddig körben ássuk és a fa gyökérzetére dobáljuk, míg csak az alól 4 m. átmérő mellett felfelé keskenyedő 60 cm. es csonka kúpban nem végződik. Az egész magassága e gombnak mintegy 30—40 cm.

Az állandó helyre kiültetendő csemete ép úgy előkészítendő az ültetésre, mint a magiskolából átültetett magonc.

Taszítsuk le mindenekelőtt a csemete hibás, sérült gyökérzetét, hozzuk arányba a vastagabb gyökérzetet éles késsel való metszés által a koronával, metszük meg a koronát is a tavaszi ültetésnél a cseresnye kivételével minden csontmagyu gyümölcsnél s tegyük az egész csemete gyökérzetét pár órára marhaganaj-, agyag és vízkeverékű habarcsba.

Amíg a csemeték a habarcsban állanak, huzassuk be a gödrök fenekéire a feltalajból különrakott föld nagy részét, s ha ez is megvan, megkezdhetjük az ültetést.

E célból beállítjuk a porhanyó földdel keszört habarcsos gyökerű fácskát a gödör hőzepe táján az imént behányt földre, de úgy, hogy egy arasszal magasabban álljon a gyökér-áyak a föld színénél. Azután a fát folyton mozgatva, mozgatva, megtöltjük a gödröt reásik oldalra kihányt altalajrésszel! Legfelül rá tesszük a jobb oldalon maradt jó földet és lábbal lenyomkodva a földet a fa tövéen, jól leöntjük vízzel. Ezzel azután készen is van az ültetés, mert ezután már nem szabad hozzá nyulnunk a fához.

Az őszi ültetésnél nem kell öntöznünk, de akkor is úgy, mint a tavaszi ültetésnél, lehetőleg csendes időt válasszunk a munkához.

Magas vagy félmagas törzsű fák biztosítására 1—2—3 karót szoktunk alkalmazni, melyek különösen a széljárta vidékeken igen jó hatásuk.

Ha egy karót alkalmazunk, úgy ez mindjárt az ültetéskor a törzstől 8 cm. távolságban a földbe a szeles oldalon beüttetik s ehhez a fa dereka 2—3 helyen szorosan oda kötendő, A karó hosszának nem szabad a

— Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök —

az országszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb

— „Eredeti Kalmár-rosták” és heremagtisztító gépek. —

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidőszert 15-féle nagyságban különböző szerkezetbe a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő általános terménytisztításához berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtóerőre alkalmazva. — Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk. 1274

KALMÁR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. — Nagy-Enyeden állami aranyéremmel kitüntetve. — Sürgőncim: Kalmár-rostagyár.

koronát elérnie, hanem felső vége az alatt 10—15 cm.-nyire maradjon. Két karónál a törzstől 50—50 cm. távolba a fa felé hajlólag kötjük a védőrudakat, míg a harmas védő karózás a tőtől 30 cm.-nyi távolban harmas kötéssel, függőlegesen beállítva történik.

Ami már most a megeredt fácskák koronaképzését illeti, erre nézve tudnunk kell azt, hogy erre csak pár évünk van, mert a mint termőre válnak a fák, azontul a koronaképzéssel többé nem igen bibelődünk.

A lány magvuaknál évente (4—5 évig) az erősséghez mérten 4—6, majd 6—8 szemre vágjuk vissza a vezérhajtást; az oldalágak főhajtása mindig pár szemmel kurtábbra a mellékajtások pedig $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{3}$ -ra metszetnek vissza. Mindig vigyázzunk arra, hogy a vezérhajtás metszése a tavalyi szem irányával ellenkező rügyre, az oldalágak pedig egy-egy kifelé álló szemre vágassanak vissza. Így aztán a korona minden fő ágán fogunk kapni egy erős vezérhajtást, alatta több erőteljes, tápszerkészítő ágat, míg a tő felé az ugynevezett termő nyársak, gyümölcs fészkek képződnek.

Az oly oldalág, mely erősségre vetekedne a vezérhajtással 10 cm.-nyire vissza kurtítandó.

Ha aztán a fa termőre fordult, 10—15 évig évente, azután pedig csak minden 2—3 évben tisztogatjuk — ritkítjuk a koronát.

Ez a mivelet abból fog állani, hogy első sorban is minden felesleges ágat, azután a száraz, vagy keresztbe menő ágat, majd pedig a reá száradt hibás gyümölcs maradványokat szedjük le a fáról. Ugyan így bánunk el a vén fák elhalt kéregréseivel, a képződő moha és zuzmófeleségekkel is.

A csontárok koronáját a cseresnye kivételével kazán alakúra szoktuk képezni, vagyis ezeknél a középső vezérhajtás hiányzik azért, hogy több levegő, napfény juthasson a fejlődő gyümölcsökhöz. A cseresnye természetesen is helyesen fejleszti koronáját.

A barackfák metszését a termés biztosítása végett egy évben sem szabad elmulasztani; az őszi barack éves vesszeje mindig a 3-as rügynél, vagy az egyes levél rügynél vágandó vissza.

Idős, öreg fát ismét jó termővé úgy ifjítunk meg, hogy a korona összes ágait augusztus—október hóban arányosan visszavágjuk és új ágakat a képződő vízajtásokból szemelünk ki. A visszavágás mindig könyék felett történjék, vagy ha már vízajtás amugy is volna, ezek megett vágjuk le az ágat. A meghagyott vízajtás azután $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{3}$ -ára vissza kurtítandó.

Hogy az ifjítás lehető sikeres legyen, a fa tövét tanácsos felásni és jól megtrágyázni.

A Mezőség vízhiányának orvoslása.

Irták; Papp Károly dr. állami geológus és Pazár István közegészségügyi mérnök.

II.

Jellemzők a Mezősége a sós források, továbbá a keserű vizű és glaubersós források. A sós források arra utalnak, hogy a fölszín alatt fölgürdött kősótömszökhöz kell lenni. Kolozson ez egészen világos, minthogy itt az egykori sóbányák környékén vannak a sóforrások. A város délkeleti végén, az egykori Gábor akna helyén, 322 méter tengerfölvötti magasságban van a sóstó. Mintegy 45 méter hosszú és 35 méter széles tavacska ez, amelynek déli partján 2 méter mélységben sósziklát tapasztalunk lábunkkal. Középe táján 16 méter mély s vize 1906. jun. 21-én 29 C. hőmérsékletű volt. A tó oldalai sósziklába vájvák s így

nemcsoda, hogy fürdés közben az ember arcán és kezén pár pernyi idő alatt kicsapódik a só. A kolozsi sósfürdő vize hazánk legkoncentráltabb sósvizei közé tartozik. Szilárd alkotórészei Fischer Samu szerint 26.5%, Hankó Vilmos szerint 23%-ra rugnak. Legnagyobb része 219‰ klóránium, ezenkívül van benne 3‰ kalciumszulfát, 2.5‰ klór-kalcium, 1‰ klórmagnézium, 0.3‰ kálium-klorid, továbbá lithium, jód és magányomok. A tó a kincstár tulajdona s 1885-ben egy forint évi bér mellett átengedte azt a városnak, a mely a tó körül kisebb fajta fürdőt telepített. Ezen kívül Kolozson még mintegy 5 sósforrás van. Kolozs városa, a mely délkeletnek nyíló kies katlanban épült, a lejtő oldalain elég bő vizű kutakkal rendelkezik s így benne vízhiány nincs. Kutjainak vize azonban glaubersót tartalmaz, salétromos, helyenkint szennyezett, tehát közegészségügyi szempontból kifogásolható. A város közelében néhány édesvizű forrás is van, a melyek a felső humusz alól fakadnak. A fürdőtelep a délre levő királykúti vizgyűjtőből szerzi be a vizét, a mult nyáron azonban ez a forrás annyi vizet sem adott, a mennyi a délelött folyamán kielégítette volna a fürdő szükségletét. A kolozsi sósfürdőnek tehát esetleges nagyobb arányú fejlődésekor szükséges lesz vízzel gondoskodnia. Tekintve, hogy a fürdőtelep az alaphegységhez közel és csak 320 méter tengerfölvötti magasságban fekszik, mélyfúrásra alkalmas helyűtt van. Ha a sóagyagot és a sóötömszöt átfurják, mélyen a sóötömsz alatt az alsó mediterrán- vagy oligocénrétegekből remélhetünk fölszálló vizet. Kérdés azonban, hogy a kincstár a sóötömszök átfurását megengedi-e.

Visszatérve a sósforrásokra, Kolozstól É-ra Korpád községben is találunk sósforrást és pedig a községtől délre 3 kilométernyire. Szilárd alkotórésze 18%. Ez a forrás naponként 3 hektoliter vizet ad, amelyben 59 kilogramm szilárd alkotórész van. Tovább észak felé Köteland (Gedelina) határában találunk sósforrást, a községtől délre 4 kilométernyire. Szilárd alkotórésze 26%, hőmérséklete 13° C. Naponként 17 hektoliter vizet ad, a melyben 450 kg szilárd alkotórész van. A szomszédos Marokházán ugyanilyen sós viz fakad, a mely naponként 30 hektoliter sárgás színű folyadékot szolgáltat. Szék községben egy régi sóbánya nyomaira találunk. Fichtel szerint egy 60 méteres aknából művelték itt egykor a sót. Szék község Szolnok-Doboka megyében levén, így a Mezősége már kívül fekszik. A teljesség kedvéért azonban megemlítjük, hogy 2 sóstója és 6 sósforrása van, a melyeknek szilárd alkotórésze 20 és 26% között változik. Kelet felé a kolozsvármegyei Katonának van hideg sósforrása, amely azonban csak harmadfél százalék szilárd alkotórészt tartalmaz s a nátriumkloridon kívül jód is van benne. A sóskút a községtől délre két kilométernyire van s naponként 23 hektoliter folyadékot szolgáltat 60 kilogramm szilárd alkotórészzel. Északkelet felé Budatelke határában, van egy hasonló sósforrás 2.5% szilárd alkotórészzel és jódtartalommal; vízmennyisége naponként 30 hektoliter, 76 kgr. szilárd alkotórészzel. A Mezőség északkeleti csücskében, Beszterce-Naszód szélén vannak a szászpénteki sósforrások. Szászpéntektől északnak 2 kilométernyire ugyanis napszínre bukkanik a kősó, s itt több sósforrás van, a mikben Kalecsinszky Sándor legujabban a 26% kősón kívül 0.2% KCl-ot mutatott ki. Ugyanitt egy sóstó is van, a melynek vizét Goddefroy bécsi tanár elemezte, s benne 18%

szilárd alkotórészt konstataált. A fürdő sósvizének hőfokát 1906. jun. 27-én 23° C.-nak mérték. A Mezőség keleti szélén Vajola, Bátos és Görgény sokna gazdag sósforrásai jelzik a kősótömszök kibukkanását. A tulajdonképeni Mezőség belsejében azonban nagyon szórva nyosan találunk igazi sósforrást. A marostordamegyei mezősegi járásban Bazid csak 2% kénhidrogénszagú sósforrást, Mezőkölpény pedig 5%-os sósforrást mutat. A kölpényi sóskút a nátrium, kalcium, magnéziumon kívül jódot és brómot is tartalmaz, s a 3 méteres vizoszlop hőfoka 12° C. volt. Mezősámsond sóskútja, a templom közelében, 2% szilárd alkotórészt mutatott, 13° C. hőfok mellett. Mezőmadaras sósforrásai északnak 7 kilométernyire, a fekete határ részben vannak s 17% szilárd alkotórészt mutatnak. A 13° C. hőmérsékletű viz sárgás színű és kénhidrogén szagú erős csapadékkal. Még higabb vizű (0.7%) Száltelek sóskútja, a templom közelében. A kolozsvármegyei Mezőszentgyörgy sóskútja 5% szilárd alkotórészt mutat, szénhidrogénszagú, s jódot is tartalmaz. Naponként 6 hektoliter vizszolgálat mellett 25 kilogramm szilárd alkotórészt ad. Innét délnek és nyugatnak csak nagyobb távolságban jelentkeznek a sósforrások. Délnyugaton a torda-aranyosmegyei Mezőnagyacsántól 12 kilométernyire a Virágosvölgyben mutatkozik ismét a töménysósviz, 26% szilárd alkotórészzel. A kut feneke sóötömsz, s naponként 33 hektoliter vizet ad 870 kilogramm szilárd alkotórészzel. Itt tehát ismét a feltüremlett kősótelepen járunk, amely Kolozstól délre, a Virágosvölgyön át, Tordáig húzódik. Ezen a tájon, ott, ahol a magyar államvasutak vonala Virágosvölgy felé kanyarog, Kolozskarától számítva a harmadik alagutban forrás tört elő, amelyet Berényi József vasuti főfelügyelő és Marchart József főmérnök a nyolcvanas évek elején kömedencébe foglaltattak, s Tolnay Lajos államvasuti igazgató tisztelére Tolnayforrásnak nevezték el. Vizét Hankó Vilmos 1883-ban megelemezvén, benne a következő anyagokat találta:

	1 kilogramm vízben
Nátriumszulfát	5.7288 gramm
Nátriumkarbonát	1.8057 "
Kalciumkarbonát	0.2292 "
Magnéziumkarbonát	0.2191 "
Nátriumklorid	0.0222 "
Káliumklorid	0.0212 "
Kovasav	0.0139 "
Vaskarbonat	0.0107 "
Alumíniumoxid	0.0052 "
Lithiumklorid	0.0036 "

Összesen 8.0596 gramm.

Hőmérséklete 13° C., s vízmennyisége naponként 300 liter. Ez a glaubersós viz — mondja Chyzer Kornél — hivatva volna a marienbadi forrásokkal vetekedni. Sajnos, hogy a forrás pár évvel ezelőtt eltűnt.

Igen érdekes jelenség az, hogy a Mezőség közepén is vannak keserűvízforrások. Nevezetesen Kisczégen glaubersós és Nagyölyvesen keserűsós vizeket mutatott ki dr. Bélteki. Régi elemzése szerint a szilárd maradék összetétele a következő:

	Kiscég	Nagyölyves
Nátriumklorid	8.910%	1.472%
Kénsavas nátron	87.157 "	—
Kénsavas magnézia	—	93.500 "
Szénsavasmész és magnézia	2.465 "	4.161 "

A kiscégi glaubersós vizű forrás szilárd alkotórészei ugyancsak dr. Bélteki szerint 1.725%-ra, a nagyölyvesi keserűvizé pedig 1.561%-ra rugnak. Közel ezekhez a községekhez, a Mezőség tengelyében, Novalyán,

Legnagyobb választék és legutányosabb árban kapható.

Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kékzölök és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálós ingek és kabátok.

Férfi és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 3.

1009

Telefon-szám 567.

Telefon-szám 567.

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszereiben készítve, olcsó árban található.

Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapjú és csipke függönyök.

Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

Kissármáson, Uzdiszentpéteren is számos, keserű izű ihatatlan vizű, kut van.

V. Az ivóvizben szükölködő mezőségi községek.

1. Mezősopor, Kolozsvármegye mocsai járásában, domboldalon fekszik. Templomának magassága 383 méter a tenger színe fölött, a község nagyobb része azonban ennél jóval mélyebben van. Végső házaitól nyugatra 2 kilométernyire, Krisztián Lázár tanyája alatt, a községi réten bő vizű forrása van, amely a lakosok állítása szerint régebben malmot is hajtott. Ezt a réti forrást, amely 380 méter tengerföldről magasságban fakad, a község alsó részébe saját esésével is be lehetne vezetni, a magasabb helyekre azonban csak géperővel nyomható föl. A forrás hőmérséklete 11° C. s vízmennyisége 500 m^3 naponként.

2. Magyarfráta, ugyancsak a mocsai járásban; szegény oláh község, amely legnagyobb részében magaslaton fekvő, állandóan vízhiányban szenved. A jegyzői lak táján, 390 m. fekvésben, mély kutak vannak, amelyek azonban kevés és rossz vizet adnak.

Ezen a magas téjéken mély furással sem sok remény van a vízre. A község alsó része azonban, 330 méter fekvésével, már alkalmasabb lenne a mély furással való vízbeszerzésre. De kérdés, hogy ennek sikeres bevezetése esetén is, a szegény község képes volna-e olyan vízművet építeni, hogy a falu 400 méteren felüli részébe is fölnyomathassa a vizet. 3. Mezőcikud, 4. Mezőzáh és 5. Mezőmehes völgyek oldalain s részben a völgy talpán fekvő, 300—320 méter tengerföldről magasságban, vízben bővelkednek. A közelükben levő gyönyörű tavak, gazdag növényzetükkel, a Mezőség legszebb tájkaivá varázsolják ezeket a községeket.

6. Uzdiszentpéteren a múlt évek nyarán alig volt víz a kutakban. A község meredek, szakadékos dombok között fekszik s kutjaiban itt ott olyan meleg a víz, mint a nyári levegő. Egyik-másik kut vize egészen a talaj színére tolul föl és keserű izű. Ezt részben a mezőségi rétegek glaubersói okozzák, jórészt azonban annak az évszázados szennynek a következménye, amely a marhaállások folytán a trágyaléből keletkezett. A község egyik mély szakadékaiban, a palarétegből 350 m. t. f. magasságban jó ivóvizű fakad. Ez a forrás ma ellátja a lakosságot, de a múlt évi szárazságokban kevés vizet adott. Vásárok idején verekedés van az oláhok között a kutakért, a miket gazdáik lakattal zárnak el s gyakran 1 koronáért adnak egy vödör vizet. Ilyen körülmények között égető szükség van a községnek vízre. A mélyfurás helyéül a község alsó részén a kastély mellett levő telek 330 m. tengerföldről fekvéssel alkalmasnak látszik.

7. Mezőörményes igen magas fekvésű község, mert nagy része 400 méteren felül van. Kutjai 4—5 m. mélyek és szennyes talajvizet tartalmaznak. Így a községi Táskakut 4 m. mély és színültig van a 15 fokos vadvízzel, amely embernek, állatnak egyaránt egészségtelen, még az olyan tisztán toglalt kut is, mint a főszolgabírói hivatal kutja, 8 méter mélysége és 10 fokos vize mellett is

keserű izű, szinte ihatatlan. Mezőörményesnek tehát égető szüksége van jó vízre. Mélyfurással azonban csakis a község aljában, az országút és a Zsidó-fürdő közötti területen lehet remény fölszálló vízre.

8. Nagynyulason a községtől nyugatra 2.5 km.-nyi távolságban elég bővizű forrás van. Az Entré Funtin nevű forrás ez, amely faköpbűbe foglalva, a térszín fölé száll és 10 fokos vizet mutat. Vízmennyisége 24 óránként 150 hl körül van. Ezt a forrást könnyű szerrel levezetik a községbe, illetőleg Papp kastélyba. A forrás fekvése 390 m., a Papp-féle kastélyé 350 m., esési különbsége tehát 40 m. Távolsága a völgyoldal mentén 2500 méter. tehát a víz 1:62 esés mellett levezethető.

9. Kozmatelke kellős közepén van a Búna-forrás, 2 m. mély. palák közé foglalt kut, 10 C. foku vízzel, amely 1200 ember és 2000 marha itatását állandóan győzi s egyedül a felső forrás naponként 400 hl. vizet ad.

10. Tancs község vízhiányán a rét szélében 10—15 m.-es kutak ásásával segíthetnek. Mélyfurásra 390 m. tengerföldről fekvése miatt alkalmatlan ez a hely.

11. Kisfülpös még magasabban fekszik, úgy, hogy itt furásról szó sem lehet. De erre nincs is nagy szükség, mert a községbe vezető árkokban több réti forrás fakad. A legnagyobb ezek között a falu nyugati szélén levő Rózsás-kut, amely a múlt évi szárazságokban sem apadt ki.

12. Dadrád gazdag szász községnek a keleti domboldalokon van néhány jó kutja. Templom-tere 410 m., rétje 390 méteres magas fekvésénél fogva furásra bizonytalan hely.

13. Teke község már hegyvidéki katlanban épült, erdős magaslatok közepette s így elég bő vize van, ami azonban ivásra nem éppen kifogástalan. Gőzmalmának udvarán 345 m. tengerföldről magasságból 8 cm.-es csővel 195 m. mélységig végig a mezőségi palában furtak, de vizet nem találtak. Tekintve, hogy Tekétől északra pár kilométernyire a sötömzs már a felszínre bukkan, még mintegy 50 m.-el lejjebb kellett volna furni, hogy a sóagyagot elérjék. A viztartó rétegekig azonban még jóval mélyebbre kellene lefurni.

14. Komlód, ez a ritka magyar szigetske a mezőségi oláhság tengerében, állandóan vízhiánnyal küzdöködik, azonban 390 m. magas fekvésénél fogva a mélyfurással való orvoslást mindaddig nem ajánlhatjuk, míg az első mezőségi próbafurás eredményeit nem ismerjük.

15. Oroszfája falucskával szintén mostohán bánt el az anyatermészet. Sajnos, hogy ez is olyan magasan fekszik, hogy furásra ezidőszert még csak nem is gondolhatunk. Ugyanezt mondhatjuk.

16. Kőbüktről is, amelynek sem forrásai, sem jó kutjai nincsenek. Mégis ajánlatos volna mélyebb kutakat ásni a rét szélében s 15—20 m.-es kutakkal segíteni a szomorú helyzetet.

17. Mezőkecsednek is kevés és rossz a vize, itt már kísérletet lehet tenni a furással, az első mélyfurás eredményeihez képest, mint hogy a község 360 m. körül fekszik.

18. Mezőszentmihálytelke kutjai a múlt évi szárazságokban teljesen kiapadtak s az oláh lakosok kénytelenek voltak más határba hajtani barmaikat, hogy megittassák azokat. Emelkedett részén, a jegyzői lakás udvarán, 8 m.-es kut van, amelyből még 10 m. re lefurtak a palába. A harmadévi szárazságban egyedül ebben a kutban maradt még pár vödör víz. Mezőszentmihálytelkének föltétlenül szüksége van ivóvízre s kedvező fekvésénél 335 m. tengerföldről magasságánál fogva a község alsó végén nagy remény is van a fölszálló vízre. A mélyfurás helyéül elsősorban is ezt a községet ajánljuk, annyival is inkább, minthogy az alkalmas községi telek közvetlenül a vasuti állomás mellett van, ahová a mélyfuráshoz szükséges garnitúrát fuvarozni nem is kell, csak egyszerűen kirakni a vasuti kocsikból.

19. Barátfalván vízhiány nincs, mert a község fölött levő tó táplálja a talajvizet, amelyet azután alkalmas kutakban fognak föl.

20. Lompérd község nagykutja 3 m. mély és színültig szennyes vízzel van tele, a mi 18° C.-t mutatott! A Korbuly-féle kastély udvarán 370 m. tengerföldről magasságban 16 m.-es kut van, 10 m. vizoszloppal. Vize igen hideg, 10° C., azonban salétromos s keserű izű.

21. Gyeke vidéke bővizű, mert a Gyeke és Katona között levő tó nemcsak a növényzetet, hanem a talajvizet is egyaránt táplálja. Sajnos, hogy a déli tavat már lecsapolták. Véleményünk szerint vissza kellene azt állítani, mert a tavak szaporítása a Mezőségnek nemcsak közgazdasági, hanem közegészségügyi érdeke is.

22. Mocs kemény és rossz izű vízzel ugyan, de mégis bővizű kutakkal van ellátva. Kutjainak mélysége 6—8 m., itt-ott 4—5 m.-es vizoszloppal, amely 10—12 C. fokos, kissé salétromos, de tühető italu vizet szolgáltat.

Ugy Mocs (357 m.), mint Magyar-Kályán (355 m.) kissé magas fekvésű községek, amelyeknek vizellátását furásokkal ezidőszert még nem ajánlhatjuk. Be kell várnunk az első mélyfurás eredményét, hogy ebben a tekintetben véleményét mondhassunk.

VI. Vizbeszerzés mélyfurással.

A Mezőségen eddigelé egyetlenegy szám-bavehető furás van s ez a tekei gőzmalom udvarán levő 195 m. mélyfurás, amely 8 m.-es belső átmérőjű csővel bélelve, vigig a mezőségi palában haladt, azonban vízre nem talált s így eredménytelenül végződött. A mezőségi palarétegeknek ez a vastagsága Tekén annál meglepőbb, mert a furás helyétől északra pár kilométernyire, a sóagyag már a felszínen van és 6 km.-nyire északra a sötömzs ki is bukkanik, a tekei furás ellenben még a sóagyagot sem érte el. A furás helye 345 méter tengerföldről magasságban lévén, a furólyuk alja 150 m. tengerföldről fekvésben ugyanazt a palás anyagot mutatja, mint a mely a község fölött levő 500 m.-es emelkedéseket is alkotja. Tekintve, hogy a furólyuk alja alatt még legalább 50 m. nyire lehet a sóagyag, s még lejjebb a dacittufaréteg csoportja, azért Mezőszentmihálytelke és Uzdiszentpéter vonalában a mezőségi rétegek vas-

„AGRARIA” magyar gépforgalmi részvény-társaság

MEZŐGAZDÁK KÜLÖNÖS FIGYELMÉBE!
Egyetemese acélekek.

Eltörhetetlen tégelyacélekefej.

Páncélacél kormánylemez.

Magasított acél-ekefej. 1457

Porvédő kerekek.

Acél gerendely.

Sürgönycim: „Agraria” Budapest. Rövidített levélcim: „Agraria” Budapest. V. Váci ut 2.

Tiszta acélananyag
s a j á t
hámorainkból.

szab. osztrak-magyar államvasut társaság

resicai mezőgazdasági gépgyárának Vezérügynöksége

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.

Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes talajmivelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetik.

Ekegyártár terén legelső rangu magyar gyártmány, fölléltja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.

tagságát ötszáz méterre kell becsülnünk. Mint-hogy pedig a palarétegek a vizet át nem eresztik s csupán az alsó dacittufos és homokköves padokban van remény vízetadó rétegekre — a mik azonban fölszálló vizet aligha adnak — azért ajánlatos, hogy a mezősegi rétegek alá, az alsó mediterránképződménybe furjanak le, a melyek általában homokos és kavicsos jellegűek és így valószínűleg bő víztartókat rejtenek magukban. Nagyobb víztömegre így is csak az alsó mediterrán emelet alján lehet remény, ott, a hol a kavicsos betelepülések aquitániai kora vízrekesztő palákon nyugszanak. Minthogy ennek a rétegcsoportnak vastagsága 300 m. körül van, hozzáadva a fölötte levő mezősegi rétegek 590 m.-es csoportját, kitűnik, hogy előreláthatólag 800 m. mélységű furással kell a Mezőség alá bebotolni, hogy bő víztartó-rétegeket találjunk. Ezeknek a víztartó-rétegeknek a fölszinen való kibukkanása átlag 400 m. körül van, tehát az alsó mediterránkori rétegek a fölszíni vizeket a 400 m. körüli abszolút magasságból vezetik le a mélységbe. Minthogy pedig a Mezőség közepes magasságát 390 méterrel jelölhetjük a tenger fölött, ebből látszik, hogy a Mezőségen általában a terep színe fölé emelkedő vízre kevés a remény, mert a csekély magassági különbség mellett a mélységben víznek elegendő hidrosztatikai nyomása nem lehet. A Mezőségnél tehát csak a legmélyebb pontjain ajánlhatjuk a mélyfurást és pedig olyan helyeken, a melyeknek tengerszínfeletti magassága a 150 m. fölé nem emelkedik. Az ennél mélyebb pontokon remény van arra, hogy 800 m.-es furás, ha felszökő vizet nem is, de legalább felszálló vizet fog adni. Sajnos, hogy a legtöbb mezősegi község felvégi-része magasabb a 350 m. abszolút fekvésnél s így a legtöbb községnek csak alvége alkalmas a mélyfurással való vízbeszerzésre. Azoknak a mélyfekvésű községeknek pedig, a melyek 300 m. körül vannak a tenger színe fölött s a melyekben felszökő vízre is remény volna — milyenek Gyeke vagy Mezőzáh — egyáltalán nincs szükségük a költséges furásra, mert a környékükön levő nagy tavak a talaj-rétegeket is megtelítik jó vízzel.

A próbafurás helyéül első sorban Mezőszentmihálytelke kolozsvármegyei községet ajánljuk, a melynek közvetlenül a vasuti állomás mellett levő rétje 335 m. tengerfeletti fekvésben igen alkalmasnak látszik a mélyebb furásra; másodsorban Mezőörményest, amelynek alvégén, a rét szélében levő községi telken, 335 méter fekvésével még szintén reménye lehet fölszálló vízre; harmadsorban Uzdiszentpétert, a melynek alsó része, az uradalmi kastély mellett 330 m. fekvésében szintén alkalmas hely erre a célra; negyedsorban Magyarfráta alsó részét, 335 m. fekvésben. Mind a négy község Kolozsvármegyében, a Marosludas Beszterce között vívő helyi érdekű vasut közelében van. Mezőszentmihálytelke vasuti állomás, a honnét a furófelszerelést szállítani sem kell, mert a furásra alkalmas hely közvetlenül a vasuti állomás

mellett van, Mezőörményes a kissármási vasuti állomástól keletnek 14 kilométernyire, Uzdiszentpéter pedig 10 km.-nyire van, s mindkettőhöz jó ut vezet, magyarfráta szintén 10 kilométernyire, de nyugat felé esik a mező-méhesi állomástól.

A átfurandó rétegek bármelyik helyen is ugyanazok; 300 m. mélységig puha pala, s laza homokkő padok, 400 m. mélységig agyagos s márgás rétegek, a mik sőtömszöket rejtenek magukban s itt esetleg sós vízre bukkanhat a furó; innét kezdve az 500 m.-es mélység tájáig dacittufák következnek, a mik szintén tartalmaznak kisebb mennyiségű vizet. Ez alatt az alsó mediterránkori agyag- és homokrétegek következnek, közben homokkő és kvarc kavicsstelepekkel, a mik a 800 m.-es mélység körül nagyobb víztartókat rejtenek magukban s ezekből fölszálló vizet várhatunk. Az itt található víz előreláthatólag meleg, de legalább is langyos víz lesz. Még lejjebb hatolva, az agyagrétegek szénés palákat, lignittelepeket, esetleg petróleumot és földi gázokat is tartalmazhatnak, itt azonban iható vízre alig van kilátás. Különbösen is az ezer méternél mélyebbre való befurás csakis a bányászati kutatások céljából ajánlható.

Ezekben kifejtettük a Mezőség községeinek vízügyét. Láttuk, hogy a községek kutjai a humuszos talajból s a mezősegi palák legfelső rétegeiből nyerik silány és kevés vizüket. A mezőségen tehát ugy a közegészségügy, mint az állattenyésztés szempontjából, a vízhiányt előbb utóbb orvosolni kell. A vízügyi viszonyok kétségtelenül javulni fognak, ha az erdősítés és a mesterséges tavaknak zárógátakkal való készítése nagyobb arányokat ölt, mert ezek a talajvizekre kétségtelenül nagyon kedvezően fognak hatni, azonban ezt az időt nem lenne célszerű bevárni, mert időközben egy tartós szárazság beláthatatlan vízmizériát okozhat s még a megmaradt állatállományt is tönkre teheti. Két mód van, amellyel a vízhiány rövidesen megszüntethető. Egyik a mélyfurással való vízbeszerzés, a másik pedig az a megoldás, hogy a Mezőséget a Maros és a Szamos folyók kavics-ágyából együttes vízmű útján lássák el vízzel. Ez az utóbbi megoldás ugy a mennyiség, mint a minőség szempontjából garanciát nyújtana. És pedig Kolozs, Magyarfráta, Szopor, Mocs s a környékükön levő községek Apahida tájáról, a Szamos kavicsos medréből, Dextrád, Tancs, Lompérd, Mezőszentmihálytelke, Komlód, Oroszfája, Köbölkút, Mezőörményes és Uzdiszentpéter pedig Szászrégen tájáról, a Maros medréből nyernének vizet. Ennek az együttes vízműnek a kiépítése azonban több millió koronába kerülne, amit a szegény oláh vidék aligha bírhat ki. Ezért első sorban a mélyfurással való megoldást javasoljuk. A próbafurás helyéül Mezőszentmihálytelket ajánljuk, a mely községben nyert tapasztalatoktól a többi község viszonyaira már könnyen következtethetünk. Ezt az előfurást legalább is 350 milliméteres csövekkel

szükséges megkezdeni, hogy az a kellő mélységre lefurható legyen. Bármennyire kétséges is ennek az eredménye, mégis kérjük a mélyfurás elrendelését.

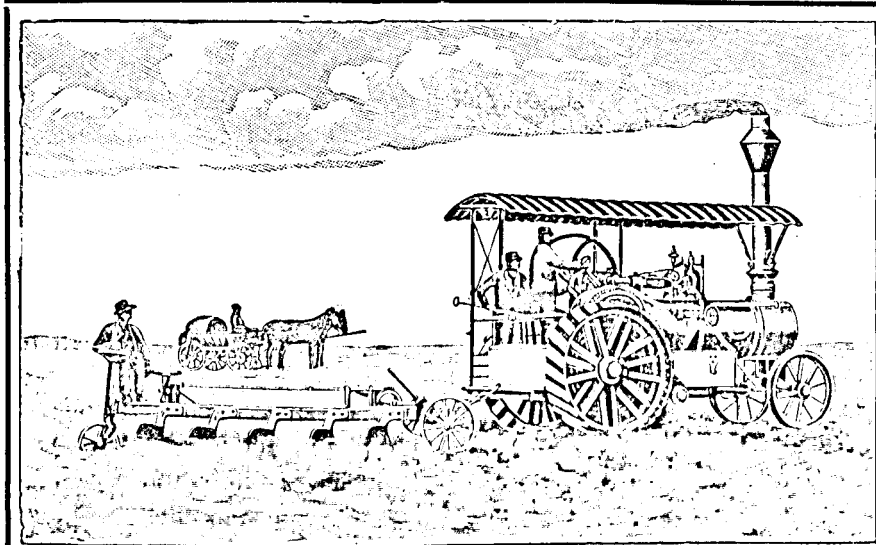
Mert ez a mélyfurás egy csapásra föltárja a Mezőség földtani szerkezetét a mélységben, utat mutat arra, hogy egyáltalában van-e remény valaha az erdélyrészi medencében artézi vízre; eldönti, hogy a sót tartalmazó agyagrétegek s a sőtömszök folytonos vonulatban vannak-e meg a medence mélységében, esetleg világot vet az értékes káli-sókra is, a melyek után már évek óta kutat a kincstár, sőt talán a szenet, petróleumot, vagy a földi gázokat tartalmazó rétegekről is hirt hozand; egyszóval sok olyan dolgot fog földeríteni, a mikhez fontos közgazdasági érdekek fűződnek, de a miket most még csak a geológus szemé sejtethet.

(Vége.)

KISEBB SZAKKÖZLEMENYEK.

+ A bor minősége. Tény az, hogy ha nagyobb hordóból bormintát veszünk, ugy az a hordó közepéből jobbnak és szeszesebbnek fog feltűnni, mint a hordó felső részéből még akkor is, ha huzamosabb ászokolás után a legpontosabb vegyi elemzést eszközöljük s a két mintát az teljesen azonosnak fogja találni. Ez oda magyarázható, hogy a hordó felső részében csekélyebb a nyomás, minek folytán onnét a szénsav és más zamatanyag könnyebben elillanhatik. A vegyi elemzésnél a bor szénsav- és zamatanyag tartalma tekintetbe nem jöhet, míg ellenben nyelvünk ezeket megtalálja, azért célszerű mintavételnél a lopót jó mélyre lenyomni.

+ A nyulrágás elleni védekezés. A nyulak tudvalevőleg sok kárt okoznak azzal, hogy a gyümölcsfákat megrágnak. A fáknak a nyulrágás ellen való megvédésére többféle eljárást alkalmaznak. Rendszerint ugy szoktak védekezni, hogy mésszel, agyaggal bekenik a fák törzsét. Azonban ez a meszelés, még ha trágyalevet vagy a mi még jobb, marhavért is kevernek hozzá, nem biztos védelem. Sokan kellemetlen szagú anyagok hozzákeverését ajánlják, azonban nagyon kedvezőtlen körülmények között az se mindig elég a védekezésre. Egy gyümölcsfatermelő fát a következő keverékkel kente be: $\frac{1}{2}$ méssz, $\frac{1}{4}$ agyag, $\frac{1}{4}$ friss tehéntrágya s egy vederre 25 gr. lysol és azt tapasztalta, hogy 2 m. mély hófúvások voltak, anyulak mégsem rágták meg a fákat. A bekenésnél biztosabb védekezés ha a fákat szalmával, rőzsével kötözzük be, természetesen ez több időt is igényel. Nagyon jó védőnek bizonyult a drótfonás is, melyet gyárban rendelhetünk meg. Az egyes törzsek számára meglehetősen széles sávokat vágunk le, kissé meggörbitjük és a kiálló végeket összegörbitjük vagy dróttal kötjük össze. A drótfonat magassága 1'2—1'5 m. legyen s mély hó esetén feltoljuk. Nagyobb gyümölcsfatelepeknél ajánlatosabb, ha az ültetvényt kerítjük be drótfonással.

UJ! Egygéprendszerű gőzszántás UJ! (egy ölet fogó 7 vasu ekével).

Csekély befektetés. Olcsó üzem. Tökéletes munka.

Referenciák az egész országból (Erdélyből is) kívá-
natra rendelkezésre állnak.

Egyedüli gyártója:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár

R.-T.

1903

Budapest, VI. ker., Váci-ut 19.

+ **A növendékmárha vízszükséglete.** Mennyi vizet adjunk egy hat hónapos, egy egy-éves és egy két éves növendékmárhának? A márha általában, ha tiszta ivóvizet adunk előbök, nem isznak belőle többet, mint amennyi szomjuk csillapítására szükséges. Rendesen a takarmány szárazanyagvittartalmának három- vagy négyszeresét számítjuk az állat napi vízszükségletének. A menység persze a takarmány és az időszak után igazodik. Ha a takarmány igen vízduz, akkor az állatnak természetesen kevesebb vízre van szüksége. Forró nyári napokon, amikor a fokozott bőrtvékenység folytán sok víz elpárolog, a vízszükséglet nagyobb, mint télen. Öregébb marháknál aszerint, hogy vízduz vagy vízszegény takarmányt adunk-e nekik. 500 kg. élősulyra mintegy 36—38 litert számítunk naponta. Vannak persze e tekintetben egyéni különbségek is. Az egyik márha többet iszik, mint a másik. Minthogy, mint mondtuk, a takarmány szárazanyaga és a vízszükséglet között bizonyos összefüggés van, az utóbbi könnyen kiszámítható. Egy hat hónapos borjú szárazanyagban élősulya $\frac{1}{45}$ részét igényli, egy egyéves sulya $\frac{1}{40}$, öregebb állat sulya $\frac{1}{40}$ — $\frac{1}{30}$ részét.

+ **A gyümölcsfák csomagolása.** Hogy az elszállítás alá kerülő fák rendeltetési helyükre épp és egészséges állapotban érkezzenek meg, e célból a gyümölcsfák törzseit és ágait szalmával, gyökereit pedig nedves mohával takarjuk be oly módon, hogy minden külső hátaástól megóva legyenek. A gyümölcsfák szállítása őszszel vagy tavasszal történhetik. Ha őszszel szállítjuk, akkor a csomagoláshoz használt moha ne legyen tulságos nedves, mert könnyen megfagyhatna, ellenben tavasszal legyen jó nedves hogy a fák szárazságtól ne szenvedjenek. Igen apró fák, szőlődugványokat, ládában is szállíthatunk. Ha a fának a kérge megérkezéskor megránczosodott ez annak a jele, hogy utközben nem volt elég nedvessége, miért is vízzel telt kádakba rakjuk a csomagokat s a ránczosodás 24—48 óra alatt el fog mulni. Ha igen nagy távolságra kell a fák szállítani, tanácsosa a fa gyökérzetét takaró mohát marhatrágya és vízből készült habarcscsal belocsolni. — Ha uts közben a moha megfagy, akkor a csomagokat pinczébe vagy más hűvösebb helyre raktározzuk, hol lassan felenged és nem lesz semmi baja.

IRODALMI SZEMLE.

Magyar gazdák a német földről.*

(Előfizetési felhívás).

Fenti címen rövidesen vaskos kötet hagyja el a sajtót, melyben az OMGE. által f. év május-junius hó folyamán rendezett német tanulmányut résztvevői számolnak be szerzett tapasztalataikról és benyomásaikról. A könyv tartalma a következő:

Előszó, írta: Miklós Ödön.

A tanulmányut rendezése, írta: Jeszenszky Pál.

A tanulmányut lefolyása. Vargics Imre, Földes Béla, Pálóczi Horváth István, Etter Gyula és Kovácsy János feljegyzései és dolgozatai alapján. (Tartalma: Münchenben. A leutstetteni uradalom. A weihenstefáni gazd. akadémia. Fogadóestély a követségen. Stuttgart. A hohenheimi gazdasági főiskola. Heidelberg. Mannheim. Hajózás a Rajnán. A neuwidi szövetségi központ. A düsseldorfi kiállítás. A Deutsche Landwirtschaftliche Gessellschaft. A Fühling-féle bér gazdaság. Beseler. A hallei mezőgazd. kamara. Khün dr. nál. A gröbziggi cukorrépatermesztő gazdaság. Estély Toepffer urnál. A Heine-féle gazdaság. A Dippe test-

vérek. Berlinben. A német gazd. egyesület estélye. Havelland.) A könyvnek ezt a fejezetét mintegy 50 kép fogja illusztrálni.

A német gazdatársadalom, írta: Mailáth József gróf.

Szövetkezeti élet, írta: Magyar Károly dr. Növénytermesztés. (Általános és különleges rész. A megtekintett gazdaságokból szerzett adatok alapján szakszerűen feldolgozva.) Marton Andor.

Szántóföldi termesztés Észak-Németországban, írta: Medveczky Károly.

Karcolatok Németország állattenyésztéséről. (Ifj. Nagel Henrik, Tschida Artur és Griebisch Viktor feljegyzései alapján.)

Gépek és gépészeti eszközök, írta: Szikszay Sándor.

Kertészet, írta: Szikszay Sándor.

Szőlőművelés, írta: Magyar Károly dr.

A siker titka. (A németek gazdálkodási rendszerének általános méltatása) Irta: Vargics Imre.

Hangulatok. (E fejezetben negyvenkét magyar gazda mond véleményt arra a kérdésre, hogy mi ragadta meg leginkább figyelmüket és mit tartanak leginkább hasznosíthatónak a mi viszonyaink között.)

Életmód és szokások, írta: Bálint Béla dr. A szerkesztő szava.

A könyvet Buday Barna szerkesztette. Noha a megjelenő munka, mely az egész német mezőgazdasági élet ismertetésére kiterjeszkedik, nem tárgylhatja a kérdéseket alapos szakszerűséggel, mert ehhez hosszú megfigyelés és tapasztalat volna szükséges, mégis kiválóan érdekessé és tanulságossá teszi az, hogy hatvankét gazda adja elő benne közvetlen benyomásait és gyakorlati megfigyeléseit.

A gyakorlati életnek szánt könyv ez, melyet magyar gazdák írtak a magyar gazdáknak.

A mintegy 200 oldalnyi terjedelemben megjelenő könyv előfizetési ára 4 korona.

Nehogy a könyvnek feles példányokban való előállítása rendkívüli költségekkel terhelje meg az OMGE-t, a költséges munkát a jelentkező előfizetők számához képest nyomatjuk ki.

Felhívjuk tehát mindazokat, kik a könyvet megrendelni óhajtják, hogy az előfizetési árban 4 koronát az OMGE. pénztárához beküldeni sziveskedjenek. Az előfizetők a könyvet postai uton, bérmentve fogják megkapni.

EGYLETI ÉLET.

Meghívó.

Az „Erdélyi Gazdasági Egylet“ igazgatóválasztmánya december hó 11-én, (szerdán) d. u. 3 órakor Kolozsvárt, az E. G. E. Attilautcai székházának üléstermében, ülést tart, melyre az ig. választmány tagjait tisztelettel meghívja

Az elnökség.

Tárgyak:

1. Mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása.
2. Miniszteri leiratok:
 - I. Földmívelésügyi miniszterium:
 - a) az amerikai visszavándorlás tárgyában,
 - b) szőlővesszők és oltványok eladása tárgyában,

- c) kertésztanulók kiképzéséről,
- d) a tuberkulin árának leszállításáról,
- e) a folyamszabályozásokról,
- f) téli népszerű előadások és tanfolyamokról.

II. Igazságügyi miniszterium:

- g) a szövetségi ügy reformja tárgyában

3. M. Á. V. Igazgatósága: Szállítási kedvezményekről:

4. XII. hadtestparancsnokság az aratási időszakokról.

5. Gazdasági Egyl. Orsz. Szövetségének átiratai:

a) Osztrák-Magyar bank váltóbíráói tárgyában,

b) gabonaártudósító irodáról,

c) a „Nép barátja“ naptárról,

d) németországi tanulmányutról.

6. Kisküküllővármegyei gazd. egylet a jövő évi kiállítás tárgyában.

7. Londoni kiállítás igazgatósága: Prospektus.

8. Orsz. állatorv. egyesület: Téli előadásokra vonatkozó átirata.

9. Monostori ösztöndíjak megszavazása.

10. „Nemzeti Állam“ szerkesztősége: támogatást kér.

11. Jelentések és javaslatok:

a) Gazdák biztosító Szövetségének ügyéről.

b) Erdély mezőgazdasági állapotának leírásáról.

12. Új tagok bejelentése.

13. Ülés napjáig beérkezett sürgősebb tárgyak és esetleges indítványok.

*

A juhturó hamisítása ellen.

Darányi Ignác földm. miniszter a hazai juhturó féleségek hamisítását megakadályozandó, erélyesebb intézkedéseket fog legközelebb életbeléptetni. E célból az E. G. E.-et is véleményadásra szólította fel, melyre az egylet a következő felterjesztést küldötte el:

„66849. VI/3. sz. alatti f. évi szept. 17-én kelt nagybecsű leiratára tisztelettel a következőkben tesszük meg véleményes jelentésünket:

Hazai juhturó termelésünk fontosságát a magunk részéről is kellően méltányolván, a turó hamisítás meggátolása céljából teendő kormányintézkedéseket minden igyekezetünkkel előmozdítani óhajtjuk.

Mindenekelőtt az 1895. évi XLVI. t.-c.-hez az 1896. évi 38286. sz. alatt kiadott végrehajtási rendeletnek oly értelmű és annyira részletekre menő bővítését, illetve kiegészítését tartjuk szükségesnek, hogy az a hamisításoknak még a fentidézett t.-c. 3. §. d) pontja alatti esetekben is a kellő szigorú hatósági büntetéseket tegye lehetővé.

A Nagyméltóságodnak előidézett leiratában feltett kérdőpontokra a következőkben adjuk meg feleleteinket:

Ad 1: A lipitói és székelyturók közötti különbségre nézve a következőkről van tudomásunk:

A lipitóituro készítés módja lényegesen eltér a székelyturótól, mert:

Igaz ugyan, hogy mindkét féleség kizárólag juhtejből (és pedig legtöbbször rackajuh tejből) készül, de míg a lipitóituro készítése már a tej megalvasztásától kezdődik és

* A mindenesetre nagyon tarulságos könyvből közelebbi mutatványt fogunk közölni. A könyv beszerzését gazdatársainknak melegen ajánljuk. Szerk.

hosszas érlelési processus után készítették, addig a székelyturó egyszerűen a már félig érett sajtból, rövid uton állítatják elő és frissen hozatik forgalomba.

A liptóituró készítés módja röviden a következő: A savótól különválasztott sajtanyag 24 óráig (épen mint a háztartásokban használt tehénturó) zsákban szüretik. Ezután $1\frac{1}{2}$ kgos csomókba gyurván a savótól nagyrészt mentesített anyagot, azokat 5–6 napig pincében sárgára érlelik. Ezután megtisztítván a csomókat a felületén képződött kérgüktől, 3% sónak hozzáadásával újból gyurják az egészet s még ezután több heti érlelési processus után hozzák csak forgalomba a kész liptói turót.

A székelyturó készítés módja ezzel szemben jóval egyszerűbb és gyorsabb. Ugyanis: a félrejtett juhsajtot héjától megtisztítván, apró szeletekre vágják és 24 óráig tiszta vízben áztatván, utána 6 óráig erősen préselik. Ezután újra szeletelik, sózzák (kb. 2% só hozzáadásával) és azután vajszerűségig gyurva, marhabélben csomagolva, frissen hozzák forgalomba.

Látható tehát, hogy a két féleség közti különbség mindenekelőtt az előállítás módjában nyilvánul. Nyilvánul természetszerűleg értékben is, mert világos, hogy a több utánjárassal és gondnal elkészített liptóituró nemcsak izletesebb, de tartósabb is az erdélyi székelyturónál.

Az értékkülönbség a két féleség között véleményünk szerint körülbelül úgy áll, mint 3:2-höz.

Ad. 2: Tudomásunk szerint az erdélyi részeken számbajöhető kiviteli forgalom tárgyát csak a „székelyturó“ képezi, amely mindig csak ezen elnevezés alatt jön forgalomba. (Váljajai még a kászu turó, fahéjban és a tömlő turó, melyek azonban inkább csak a helyi forgalom tárgyai.)

Ad. 3: A székelyturó ára rendszeren 1.60–2.40 korona között variál, a szezon előhadottsága szerint.

Ad. 4: A székelyturó csakis juhtejből készítettik.

Ad. 5: Tehénturó hozzátételét a juhsajtokhoz a magunk részéről egyáltalán nem tartjuk megengedendőnek, mert az rendszerint jóval gyengébb minőségű lévén, csak hamisítás számba jöhet.

Ad. 6 és 7: Az elnevezésekre nézve javasoljuk, hogy az eddigiek ne korlátoztassanak, azonban minden forgalomba hozott turó gőngyölegén kívántassék meg annak pontos feltüntetésére, hogy:

a) az illető turó minő tejből (juh, tehen, kecske tejből, vagy vegyesen juh és kecskéből mint az u. n. „brinzá-nál“) készült

b) hol készült és

c) kinek a gazdaságában? továbbá:

d) hogy mily sulyu adagot tartalmaz.

Előirandónak tarjuk mindenesetre a megfelelő csomagolást is, amely az egyes féleségekhez képest volna megállapítandó.

Végül pedig különös sulyt helyezünk arra, hogy a vegyelemzési adatok nyomán bizonyos latitudókkal ugyan, de oly módon határozottnak meg az egyes turóféleségek alkatrészei, hogy annak nyomán a szükséges ellenőrzés és büntető eljárás eszközölhető legyen. Ezen meghatározás a jelenben szokásos egy-

néhány forgalmasabb válfajra nézve állapítassék meg.

Mezei munka és fegyvergyakorlat.

Az erdélyi hadtestparancsnokság abból a célból, hogy a fegyvergyakorlatok lehetőleg a mezőgazdasági munkálatokra nézve kedvező időszakokra tűzessenek ki, sőt hogy esetleg az aratási szabadságolás is a maga idejében történhessék, véleményadás végett megkereste az E. G. E.-et. Az egylet hivatalos véleményét a következőkben tudatta:

„Tekintetes cs. és kir. Hadtestparancsnokságnak, Nagyszében. Folyó hó 11-én kelt 7682./I. M. A. számú megkeresésére tisztelettel tudatjuk a következőket:

Erdélyi hazarészünkben az egyes fontosabb mezőgazdasági termények főmunkái és illetve azok aratási időszakai a következő időkre esnek:

I. Kalászosok.

Őszi gabonák vetése történik szeptember–október hónapokban.

Tavaszi kalászosoké: március 15–április 30.

Az összes kalászosok aratása rendszerint: július 10–július 31. között történik.

II. Tengeri.

Vetése: április 10–május 10 között.

Szedése: október 15 és 30 között történik.

III. Széna.

Szénakészítés ideje: június 10–július 10-ig.

IV. Szőlő.

Kapálási legfőbb ideje: május 10–július 10-e közé esik.

Szüret rendszerint: október 15–30 közé esik.

A fentiekből kitetszőleg hazarészünkben a mezőgazdasági termelés munkálatainak szempontjából legkevésbé fontos hónapok: március, augusztus és november.

Ezekre eshetnének tehát legcélszerűbben a tartalékosok fegyvergyakorlatai.

Viszont a legfontosabb és tömegesebb munka esik július 10–31. közé: az aratás. Ezen időszakra volna kívánatos a katonák szabadságolása.

A fenti termények fontosságuk sorrendjében vannak felsorolva és jelenleg azokon kívül — e tekintetből jelentősebb — más terményeink nincsenek.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— A gabona vetések állása hazánkban. Az Országos Gazdasági Egyesület e hó elején vidéki tudósítóhoz a következő kérdéseket intézte: 1. Megkésétt-e az őszi vetés és mily arányban a normális esztendőkhöz képest? 2. Milyen az őszi vetések állása? 3. Milyenek a vetések őszi fejlődésének és áttelelésének kilátásai? E részleges kérdésekre adott jelentések alapján az ország egyes kerületeiben a vetések állása a következő: — *I. A Duna jobbpartján* az őszi vetés nem késett meg, naggyobbrészt jól kikelt és kisebb darabok kivételével jól is áll. Moson megyét kivéve, egérkárrol sem panaszkodnak. A kiadó oszton azonban már mindenhol nohezen várják. — *II. A Duna balpartján* az őszi vetéssel erősen megkésétek, a vetés rosszul kel, a gyöngye vetést a szárazság és az egerok pusztítják. Csak mielőbbi kiadó esőzés segíthet a vetések állapotán — *A Duna-Tisza közén* a buza vetéssel erősen megkésétek és a vetés vagy ki sem kelt, vagy rosszul kelt. Ha hamarosan kiadó

eső nem jön, a vetést bevégezni nem lehet, a meglévő vetések vagy kipusztulnak vagy rosszul fognak bokrosodni. — *IV. A Tisza jobbpartján* az őszi vetés erősen megkésétt, s mivel e vidéken a tél hamar bekövetkezik, csak mielőbbi jó esőzés mellett lehetne a vetést bevégezni. A kelés rossz és már sok vetés tönkrement. — *V. A Tisza balpartján* az őszi vetés mindenütt erősen megkésétt és sokhelyt 50–70%-kal maradt vissza a normális évek mögött. A mag vagy ki sem kelt, vagy pedig rosszul kelt, s az amúgy is silány vetéseket a szárazság s egerok is pusztítják. Csak mielőbbi esőzés segíthet. — *VI. A Tisza-Maros közén*, különösen Torontál és Temes vármegyékben a tengeritörés után, vagyis körülbelül október közepén szokták megkezdeni. Itt tehát még a megkésésről szó sem lehet és minden a további időjárástól függ. — *VII. Erdélyben* az őszi vetés alig $\frac{1}{2}$ része vette el, amelynek fele része gyéren kelt ki. Mindezeket összefoglalva, a Dunántul a vetések elég jól állanak, a Bánságban még semmi hiba nincsen, ellenben az ország keleti és északi részeiben a vetés mindenütt erősen megkésétt és a vetések állapota általában véve igen gyöngye. Különösen nagy a veszély az északi megyékben, ahol a tél hamar bekövetkezik, s ahol most már csak nagyon kedvező további időjárás segíthetne a bajon.

— **Darányi mezőgazdasági statisztikája.** Berlinben internacionális értekezlet volt, amely a gabonaárak alakulásával és a különböző tényezőknek ez alakuláson mutatkozó hatásával foglalkozott. A konferencia tárgyalási anyagát Ruhland tanár, a világhírű közgazda, terjesztette elő, mint előadó. Az előadásból Magyarországot az érdekli, hogy a tudós tanár kitűnő elismeréssel nyilatkozott Darányi földmívelésügyi miniszternek a világgabonatermést feltüntető jelentéséről. Hangsúlyozta, hogy ez a jelentés szerinte minden igénynek megfelel, kimerítő és teljesen megbízható. Általában megnyugvással vehetjük tudomásul, hogy a magyar földmívelési kormánynak szóban levő kiadványa nemzetközi jelentőségre emelkedett és a művelt nemzetek szakemberei a legnagyobb elismeréssel használják ezt a munkálatot, amely tisztán a magyar földmívelési kormány kezdése és alkotása, elismert kötelességet pedig Darányi gondozó keze alatt érte el.

— **Mezőgazdasági munkásközvetítő Fiumében.** Darányi földmívelésügyi miniszter, hogy az Amerikából tömegesen visszavándorlóknak munkaalkalmat biztosítson, a belügyi és kereskedelemügyi miniszterekkel való előzetes tárgyalások után történt megállapodásokhoz képest Fiumében a földmívelésügyi miniszterium gazdasági munkásközvetítő központjának kiegészítéseként közvetítői kirendeltséget szervezett, amely már meg is kezdte működését. A földmívelésügyi miniszter fölhitva az összes törvényhatósági munkásközvetítőket, a gazdasági egyleteket, gazdaköröket, a kereskedelmi és iparkamarákat, a budapesti, temesvári, pozsonyi ipari munkásközvetítő intézeteket a gyáriparosok országos szövetségét, az összes ármentesítő és belviztársulatokat, folyam- és kulturmérnöki hivatalokat, továbbá az összes erdészeti hatóságokat az összes közgazdasági előadókat és a gazdasági tudósítókat, hogy ha működésük területén a visszavándorló munkások alkalmazást találhatnak, értesítsék a munkaadókat, hogy a bérfeltételek közlésével levélben vagy táviratban munkás vagy cseléd szükségletükről értesítsék a földmívelésügyi miniszterium munkásügyi osztályát vagy Lekky István osztálytanácsost Fiumében. A miniszterium munkásügyi osztálya s a nevezett osztálytanácsos a megállapodásokhoz képest az ipari közvetítő intézményekkel kapcsolatosan ipari munkásokat is közvetít.

— **A ragadós száj- és körömfájás csökkenése.** A ragadós száj- és körömfájással fer-

tözött községek száma folyó évi november 13-án érte el a maximumot, amikor az egész országban 369 község volt fertőzve. A betegség főleg a felvidéken uralkodik. A fertőzött községek száma a jelzett időtől kezdve folyton csökken s ma mindössze 278 van fertőzve. A fertőzött községek száma e szerint november közepe óta csaknem 100 községgel csökkent. Ha az elrendelt intézkedések pontosan betartatnak, remélni lehet, hogy a tavaszi munkaidő beálltaig a betegség vagy teljesen megszűnik, vagy legalább is fertőzött községek száma a minimumra redukálódik.

— A nép gazdasági nevelése. Darányi földművelésügyi miniszter még előző miniszter sége alatt kezdte meg azt a széles körben helyesléssel fogadott akciót, hogy a nép gazdasági nevelésére télen; midőn a külső munka szünetel, a felnőtt gazdanép részére gazdasági és egyéb közhasznú ismeretekből kurzusok rendeztessenek. Ezek a téli gazdasági előadások a földművelő nép között nagy népszerűségre tettek szert s egy egy télen kétszázötven háromezer hallgatója is volt azoknak, Kétségkívül tehát a nép nevelése jó ösvényen tartott. Sajnos, az utóbbi években nagy visszaesés volt ezen a téren is. Darányi újból átvevén a földművelési kormányt, a földművelő nép ismereteinek gyarapítása érdekében a gazdasági előadásoknak országsszerte való nagyarányú tervezése céljából ismét erős akciót indított meg s már a múlt év telén is öröndetes eredmény mutatkozott ezen a téren; mint hogy a rendezett közel ezernyelcszáz előadáson 119.220 gazda vett részt. A téle most történik az előkészítés. Az ország minden részében lesznek a nép részére gazdasági előadások. A miniszter ez ideig tizenkét gazdasági egyesületnek engedélyezett államsegélyt. Ujabban pedig a Gömör, Mármaros, Bihar, Sáros, Jász-Nagy Kun-Szolnok, Pest, Krassó-Szörény, Mosonvármegyei gazdasági egyesület s a maraszombati járási gazdakör részére 11.000 kor. államsegélyt utalványozott. Az E. G. E. 2500 kor. segélyt kapott e célra. A nép gazdasági nevelése hatalmas méretű lesz. Nem kevesebb, mint négyezer gazdasági előadás fog az ország minden táján rendeztetni. Az előadások anyagára is nagy tekintettel volt a miniszter. Főleg gyakorlati jelentőségűvé öhajtván az akciót tenni, e végből minden vidéken a felé a gazdasági téma felé csoportosul a gazdasági tanítás összes anyaga, melynek terjesztésével talajviszonyok földrajzi fekvése és egyéb helyi körülmények miatt a nép gazdasági fellendülése várható.

— A visszavándorlók munkaközvetítője ügyében a földművelési miniszter úgy rendelkezett, hogy a bejelentett munkakalkulációkról a visszavándorlók már a hajókon, utazás közben kapjanak értesítést. Mint hogy pedig a visszavándorlók egy része nem Fiumén át, hanem vasuton leginkább Ruttkán át jön haza, intézkedett a földművelési miniszter az iránt is, hogy a vasuton érkezők is kellő módon tájékozást kapjanak a munkakalkulációkról. T-kintettel arra, hogy a visszavándorlók legtöbb esetben természetesen előbb hazamennek s csak azután gondolkodnak a munkavállalásra, a bejelentett munkáskeresetet a földművelésügyi miniszterium munkásügyi osztálya minden községi előjárósággal és egyesülettel közli, hogy így a munkások e réven is megfelelő tájékozást kaphassanak.

— Országos sörárpa-kiállítás Budapest. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület 1908. év őszén nagyszabású sörárpa kiállítást öhajlt rendezni Budapesten. A kiállítás előkészítésére bizottságot küldött ki, a mely ma ülést tartott a rendezés részleteinek megvitatása céljából. A kiállítást jövő év október 1-7 napjain rendezik vagy a Köztelken, vagy a Mezőgazdasági Múzeumban. A bejelentési határidő 1908. szeptember 10.

— Abraktakarmány szállítási kedvezmény. A kereskedelemügyi miniszter a takarmányozási célokra rendelt korpá, olajpogácsa, árpadara, kukoricadara és malomkonkolyra

szállítási kedvezményt engedélyezett. A díj-kedvezmény, mely a m. kir. államvasutak vonalain érvényes, 15 százalék mérséklésnek felel meg. Ez a kedvezés ez évi november hónap 20-tól visszavonásig, illetőleg április hónap végéig marad érvényben. A kedvezményből ki vannak zárva a határállomásokra, továbbá a Budapestre helyben és Kőbányára helyben rendelt küldemények. A takarmánykereskedők részére szállított erőtakarmány sem részesül ebben a kedvezményben. Az engedélyezett 15 százalékos díjkedvezmény csak oly erőtakarmány-küldemények után fog a vasutak részéről alkalmaztatni, a melyek az állattenyésztéssel foglalkozó gazdák részére takarmányozási célokra rendeltettek s amelyeket a rendeltetési hely szerint illetékes vármegyei gazdasági egyesület által kiállított s a feladás alkalmával a szállítmány fuvarlevélhez melléklendő bizonyítvánnyal kell igazolni s melynek fuvardíját az átvevő fizeti.

— Gyakorlati pincegazdasági ismeretek terjesztése. Darányi földművelésügyi miniszter felhívta mindazokat a gazdákat, gazdasztriket, bortermeléssel foglalkozókat, akik a modern pincegazdasági ismeretekkel nem rendelkeznek, és azokat elsajátítani akarják, jelentkezzenek a budafoki pincemesteri szakiskolában december hó 9-én kezdődő kurzusra. A szakoktatás gyakorlati irányu és szemléleti, vezetője Pettenkofer Sándor főpincemester és tanár. A tanítás december hó 21-ig tart, az előadások délután vannak. Hallgatókat korlátolt számmal vesznek fel ugyan, de ha a hírlapi közlemények következtében többen jelentkeznenek, akkor a miniszter a most fel nem vett jelentkezőknek újabb határidőt tűz ki. A miniszter célja a pincegazdasági ismeretek terjesztése, ami annyira elsőrendű szükség, hogy addig a borexport sem lendülhet, amíg a termelés okszerűségével a pincekezelés modern csapáson meg nem indul.

— A tuberkulin árának leszállítása. A földművelésügyi miniszter, hogy a tuberkulin minél kiterjedtebb alkalmazását elősegítse, az állami bakteriológiai intézetben termelt tuberkulin árát tetemesen leszállította és a süritett tuberkulin grammjának (2 adag) árát 1 korona helyett 40 fillérben, a hígított tuberkulin adagjának árát pedig 40 fillér helyett 30 fillérben állapította meg. Felhívta egyszersmint a törvényhatóságokat, magy. kir. állatorvosokat és gazdasági egyesületeket, hogy erről az érdekelt gazdaközönséget minél kiterjedtebb módon értesítsék.

— Házipar egy gazdakörben. Élénk tevékenységet fejtett ki már régóta a széki gazdák szövetsége, hogy a községben házipart létesítsen. Eme fáradozása most sikerre is vezetett, amennyiben a gazdakörben már folyik a munka csemetevédő nádköpenyek készítésére. E köpenyek, melyek kiválóan alkalmasak a fiatal fáknek nyulárok s egyéb rongálás ellen való megvédésére, 120 cm. hosszúságban, 40 cm. szélességben és darabként 10 fillér árban készülnek. Kivánságra azonban más méretekben is készülnek. Ezren felüli megrendelésnél 10% engedmény jár. Az árak a szamosújvári vasuti állomáson értendők s a megrendelésnél az ár 50% át be kell küldeni a szállító gazdakörbe (Szék, Szolnok-Dobokam.)

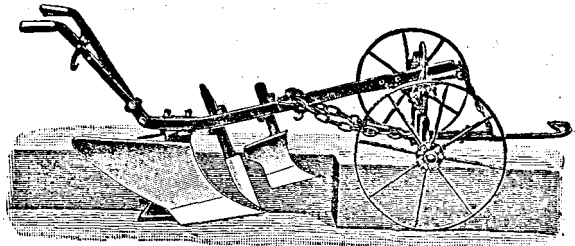
— Csalodni emberi dolog, de nem okvetlenül kell. Ha e névre «RÉTHI» figyelünk, úgy nem csalódunk. *hanem eredeti Pemetesü cukorkát kapunk 60 fillérért, még pedig egy kedvelt régi magyar háziszert, mely köhögést reketség és hurutos bántalmak sok ezer esetében oly kitűnően bevált.* De vigyázzon, hogy a doboz és a cukorka minden darabján rajta legyen a «RÉTHI» név

A LAPPÉLÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felkészítő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA

Egyetemes- és mélyművelő-ekék

acélöntvény testekkel. páncéllemezekkel!

acél gerendelyllyel

állítható szarvakkal, önzetetéssel

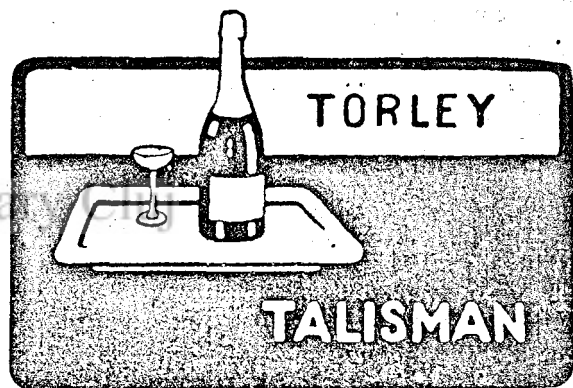
1801-II. Többvasú ekék.

Finom-, szántás-, csukló-, rét boronák.

Háromtagu és egytagu hengerek, Superior sorvetőgépek, triőrök.

UMRATH és TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

Magyar Jelzálog Hitelbank

képviselősege

Kolozsvárt, Jókai-utca 2. sz. alatt (gr. Rhédey-ház I. e.)

Az intézet alaptőkéje 40 millió korona

záloglevélkölcsonöket nyújt földbirtokra és nagyobb városokban fekvő házakra 4%-os és 4½%-os záloglevelekben.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az „Erdélyi Gazdasági Egylet” bizalmi férőal adnak véleményét. 1001

Ur! Rezső

sertésb zomános

Budapest, VIII.,

Bérkoocsis-

utca 12.

Telefon: 97-05.

Sertéseket sovány és hizott állapotban a legmagasabb napi árakon értékesít

1870

Szalma.

1500 mm. árpa és zabszalma

eladó

Báró Bánffy Dezső kissármási gazdaságában.

Esetleg helyben feletetve 60 drb. állatra
istálló kapható. — Posta helyben.

2045

Mindennemű

ZSÁK és PONYVAa legjobb minőségben és legjutányosabban a **FISCHER-féle**

zsák és ponyvagyárban Budapest, Nánor-utca 31-33. sz. szerezhetők be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltarthatnak 10-12 évig. A 25 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelentékenyebb uradalmainak és viszonteladójának szállítója. Pontos, szolid kiszolgálás. Ponyvakölcshőző intézet. 1806

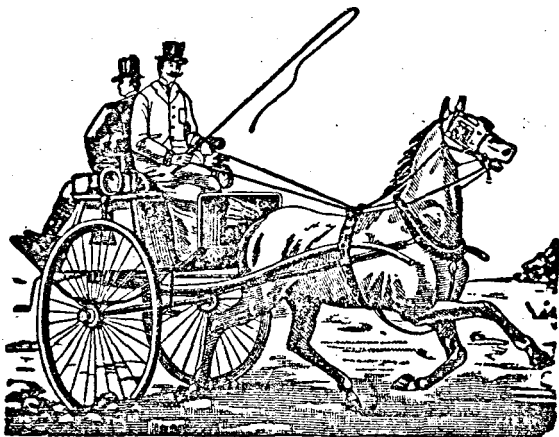
Árjegyzék, minták ingyen és bérmentve küldetnek.

Gépészkovács

ajánlkozik azonnali, esetleg új évi belépésre nagyobb uradalomba. Az összes gazdasági munkákat úgy a gépek szakszerű kezelését tökéletesen érti, több évi gyakorlattal bir esetleg malomkezelést is elvállal

Szives megkeresést kér 2043

Musta Dániel Maros-Torda m. Maros-Hévíz.

OLBRICH L. BUDAPEST

VI., TERÉZ-KÖRUT 6.

□ □ ALAPITVA 1875. □ □

Sziyejártó, nyerges, bőröndös és sportcikkék készítője.

◇ TELEFON SZÁM 80-44. ◇ 1914

Földmives iskolát végzett

magtárost,

gazdát vagy

esürbirót,

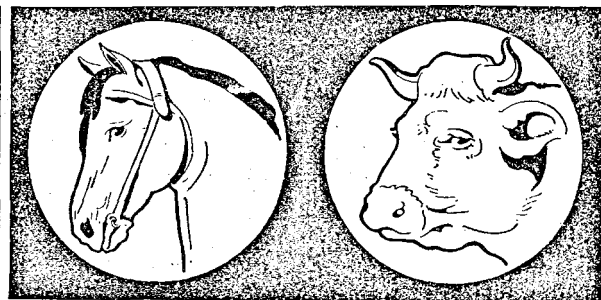
esetleg kisebb igényű

ispánt

2046

keresek lehetőleg azonnali belépésre.

Czime a kiadóhivatalban.

LOVAKAT ÉS SZARVASMARHÁKAT

legjobban lehet nyirni a

Stevart gyorsnyíró géppel.

Ára: 90 korona. 1997

Tíz évi jótállás!

Rudolf Krása Wien

VII. Kirchengasse: 335.

Az eredeti **MÉLOTTE** tejfőzőgép 0.08%, zsirtartalomra főlöz. Ezt bizonyítja a Magyarországi vezérképviselő, a **GEITNER és RAUSCH** cég Budapest, VI., Andrassy-út 8. kezeiben lévő, hivatalos bizonyítvány és számos elismerő levél, mely a gép tartósságát is dicséri. Teljes tejjgazdasági telepek berendezése kézi és erőhajtásra.

Árjegyzék és ajánlat ingyen! Alapítva 1865. 1856 Számos első kitüntetés!

Szakirodalomban ismert nevű,

gazdaságok újjászervezésében jártas,

okleveles gazd. intéző

25 éves gyakorlattal

birja a német és román

nyelvet is, képességeinek

megfelelő állást keres.

1933

Czime a kiadóhivatalban.

Szőlő-

oltványokat

szállít, fajtisasságért jótállva legdusab választékban a már évek óta

1996 II. elsőnek és legmegbízhatóbbnak ismert:

Küküllőmenti első szőlőoltvány telep

tulajdonos: Caspari Frigyes.

Medgyes 130. sz. (Nagyküküllőmegye.)

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben található az ország minden részéből érkezett elismerő levelek, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személységektől úgy szó-, mint írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.

A készlet gyorsabb eladhatása miatt

CASPARI FRIGYES és Tsai

Medgyes Nagykovácsosmegye

FAISKOLÁI

leszállított áron ajánlják összes faiskolai cikkeiket u. m. magonc, kőmagu és csontár gyümölcsfákat, pöszméte és ribiszke cserjéket, málnákat, földiepret, diszcserjéket, gyümölcsfa vadoncokat, sövénynek valót, túlevelű fákat, rózsákat stb. 1996.I.

Árjegyzék kívánatra bérmentve.

GŐZEKE-ACETYLENLÁMPÁK

A közelgő idényre tanácsos már most ajánlatért fordulni 1961

BÁRDI JÓZSEF Automobil-Részvénytársasághoz

BUDAPEST, VI., Mozsár-utca 9. szám. Fővárosi Orfeum mellett.